

# De ene megastal is de andere niet

Megastallen. Een onderwerp dat veel stof doet opwaaien; iedereen lijkt er een mening over te hebben, van zeer kritisch tot erg enthousiast. Wat is de impact van de komst van megastallen op het platteland: voegen ze iets toe, of doen ze juist iets af aan het platteland? En hoe kun je het voor elkaar krijgen dat de komst van megastallen geaccepteerd wordt door de mensen in de omgeving? De burens en collega-boeren in een vroeg stadium betrekken, geeft de grootste kans op succes.



Peters en Rongen (op de foto aan het woord) betrokken belanghebbenden zo vroeg mogelijk bij hun plan, en organiseerden twee bijeenkomsten: één voor overheden en organisaties, en één voor burens, dorpsraad en collega-veehouders. Foto: Kees de Bruijn

### Megastallen: wat en waarom?

Bij een megastal gaat het om het houden van grote hoeveelheden dieren op één locatie. Hoeveel dieren dat zijn, is niet precies vastgesteld. De Raad voor het Landelijk Gebied houdt voor de definitie van een megastal een grootte aan van minimaal zes maal de omvang van een gemiddeld bedrijf. Dat komt overeen met 12.500 vleesvarkens, 160.000 legkippen of 320 melkkoeien. Het idee van megastallen is niet iets nieuws: in 1998 kreeg de inzending *Pink is beautiful* door Meta Berghauser Pont een eervolle

vermelding bij een ontwerpwedstrijd van de Eo Wijers-stichting, een stichting die zich inzet voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van Nederland. *Pink is beautiful* is een ontwerp voor megastallen in het noorden van het land, waarin megastallen worden gepresenteerd als oplossing voor de leegloop van het platteland. In de agenda 2009-2012 van de Rijksadviseur voor het Landschap staat het stimuleren van het innovatief ontwerp van megastallen in het landschap als speerpunt. Van mei t/m augustus 2011 organiseerde

het ministerie van EL&I een maatschappelijke dialoog over megastallen. Via internet en burgerpanels konden mensen hun mening geven over schaalvergroting in de veehouderij. En dat werkte: online werd massaal gereageerd, met als resultaat een overzicht van uiteenlopende meningen en argumenten.

### Steeds meer megastallen

Er wordt dus veel gepraat over de (on)wenselijkheid van megastallen en gediscussieerd over de gevolgen ervan voor dierenwelzijn, milieu, werkgelegenheid en landschap. Feit

is dat het aantal megastallen in Nederland snel toeneemt. Onderzoekers van Alterra verwachten bijvoorbeeld dat in 2025 20% tot 50% van de melkkoeien in megastallen gehuisvest zal zijn. Zoals de koeien van de families Peters en Rongen in Sint Anthonis. Peters en Rongen willen hun twee bedrijven samenvoegen en verdubbelen. In totaal worden er dan zo'n 1000 koeien en 700 kalveren gehouden. De gemeente Sint Anthonis heeft zelf beleid gemaakt rondom megastallen: bovenop de wettelijke eisen geldt in deze gemeente dat hoe groter het bedrijf, hoe hoger de lat ligt wat betreft duurzaamheid en dierenwelzijn.

### In een vroeg stadium betrekken van belanghebbenden

Peters en Rongen realiseerden zich dat ze, om weerstand tegen hun plan zoveel mogelijk te voorkomen, belanghebbenden zo vroeg mogelijk bij hun plan moesten betrekken. Daarom organiseerden zij twee bijeenkomsten, één bijeenkomst voor experts van de provincie, gemeente, waterschap, BMF en Milieu Vereniging Land van Cuijk, en één bijeenkomst voor burens, dorpsraad en collega-veehouders. Twan Goossens is streekmanager van Streekhuis Peel & Maas/Maas & Meierij en houdt zich bezig met leefbaarheid en ondernemerschap op het platteland. Hij ondersteunde de initiatiefnemers bij het organiseren van deze informatiebijeenkomsten. Dit werd gedaan nog vóór vergunningaanvragen en dergelijke, met het doel om de omgeving al in een vroeg stadium te informeren en te horen, om zo in geval van problemen samen naar een oplossing te zoeken. Goossens: "Als je eerst je plan indient bij de gemeente en de procedure start, en daarna wacht op de bezwaren die onvermijdelijk gaan komen, dan ben je als ondernemer te laat. Mensen maken zich zorgen over heel specifieke dingen. Vaak kun je die zorgen gemakkelijk wegnemen, of kun je ze oplossen met een kleine aanpassing in het plan." Met zo'n aanpak is nog steeds niet te garanderen dat er geen bezwaarprocedures komen, maar de kans lijkt een stuk kleiner.

### De ene megastal is de andere niet

Goossens: "De discussie rondom megastallen gaat vaak over aantallen dieren. Maar in werkelijkheid gaat het om iets anders: mensen vinden die aantallen niet zo'n probleem, maar de komst van een megastal moet wél gecompenseerd worden door iets



Rongen en Peters lieten een goede landschapsarchitect een beplantingsplan maken, en willen het bedrijf toegankelijk maken door bijvoorbeeld een glazen 'kijkwand' en een picknickgelegenheid.

Afbeelding: Tars visuele presentatie uit Sint Anthonis

anders. Om geaccepteerd te worden moet een megastal netto iets toevoegen aan het platteland." Rongen en Peters hebben bijvoorbeeld gezorgd voor landschappelijke inpassing door een beplantingsplan te laten maken door een goede landschapsarchitect, en willen het bedrijf toegankelijk maken voor publiek door bijvoorbeeld een glazen 'kijkwand' in de melkstal en een picknickgelegenheid voor wandelaars en fietsers. Daarnaast moet het bedrijf voldoen aan veel strengere milieu-eisen dan een bedrijf van gangbare grootte, en zal het daardoor de omgeving minder belasten.

Een megastal betekent ook niet dat er netto meer dieren in een gebied komen. Goossens: "Een gemiddeld varkensbedrijf in Brabant telt 1800 varkens. Voor iedere megastal moeten dus zo'n tien kleine stallen gesloopt worden. De vraag is wat netto meer overlast geeft: tien kleinere stallen, vaak op slechte locaties, grenzend aan bebouwing of natuur, of één megastal." De keuze voor een locatie voor een nieuwe

megastal blijft lastig. Goossens: "Natuurlijk heeft de komst van een megastal altijd gevolgen voor de directe omgeving." Kortom, of een megastal iets toevoegt aan het platteland hangt in hoge mate af van de uitvoering. Goossens: "De ene megastal is de andere niet. Wanneer door de komst van een megastal een groot aantal overlastgevendende kleine stallen kunnen worden gesloopt, er in het plan rekening wordt gehouden met bouwstijl en landschappelijke inpassing, het mogelijkheden biedt voor recreatie én wanneer bewoners en andere belanghebbenden in een vroeg stadium gehoord worden, kan het netto onder de streep iets toevoegen."

### Chantal Steuten

Vanuit de lucht megastallen in het landschap bekijken? Bekijk het Alterra rapport 'Megastallen in beeld' op <http://edepot.wur.nl/41420>